

Het huis Caeymaex te Lichtaart, stille getuige van een dorpsgeschiedenis

Eerst een beetje familiegeschiedenis

In ons aprilnummer hebben we het wel en wee beschreven van het gezin van **de laatste drossaard van Lichtaart, Petrus Caeymaex** (°Tielen 1767 +Lichtaart 1820). Als trouwe dienaar van de adel verloor Petrus zijn drossaardschap en zijn notariaat. Hij had immers geweigerd de voorgeschreven eed van "*haat aan het koningschap en trouw aan de wetten van de Franse Republiek*" af te leggen. Pas onder Napoleon, na de versoepeling van het Franse beleid, kreeg hij het notariaat terug en werd hij ook secretaris van het dorp. Zijn huwelijk met Anna Elisabeth Van den Schoor (°Lichtaart 1773 +Lichtaart 1850) werd gezegend met **negen kinderen** : 6 zonen en 3 dochters. Drie kinderen overleden op zeer jonge leeftijd, twee zonen werden priester en twee dochters bleven ongehuwd. De enige overblijvende zoon die in Lichtaart de familienaam kon doorgeven was **Joseph Armand Caeymaex**. Over hem, zijn gezin en zijn huis gaat deze bijdrage.

Toen zijn vader Petrus in 1820, slechts 53 jaar oud, overleed, viel het notariaat in Lichtaart open. Zoon Joseph Armand (°Lichtaart 12-3-1803) was amper 17 jaar, te jong dus om het werk van zijn vader over te nemen. Jan Baptist Caeymaex, oudere broer van Petrus, bracht de oplossing. Ook hij was notaris en oefende tal van functies uit in andere dorpen van de streek. Deze Jan Baptist was in 1798 een van de leiders van de Boerenkrijg geweest. Acht jaar lang bleef hij notaris in Lichtaart zodat in **1828** zijn neef, **Joseph Armand, kon toegelaten worden tot het notariaat in zijn geboortedorp.**

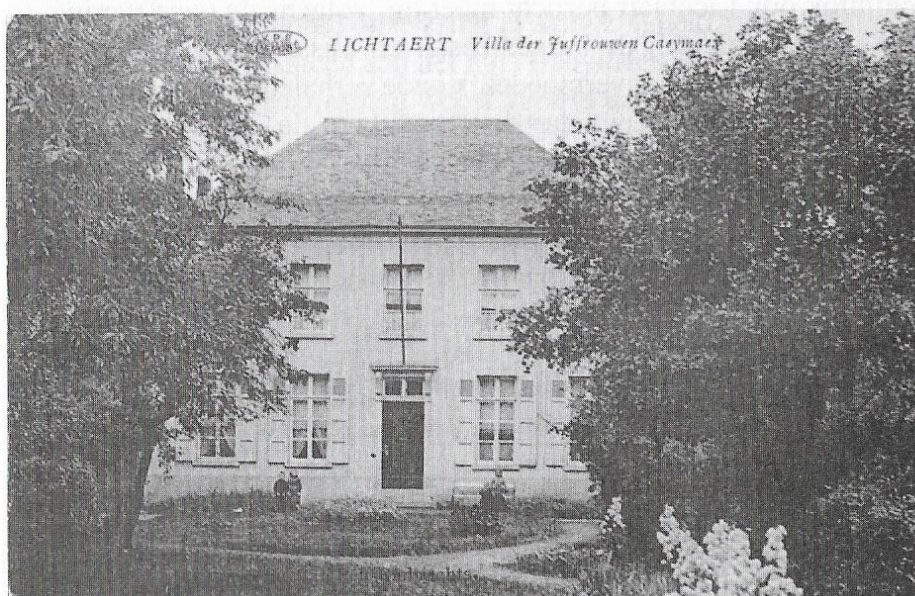
Op 16 januari 1834 trad de jonge notaris in het **huwelijk met Anna Maria Bosmans** (°Ginneken, Noord-Brabant, 31-10-1809). Al vrij snel daarna begon het jonge paar aan de bouw van **een mooie villa in de Leistraat**, ten noorden van de kerk. Daarvoor werden twee oude huisjes afgebroken. Een ervan behoorde toe aan bakker Hendrik Waghemans. Men startte op volledig nieuwe fundamenten. De bouw

van het huis heeft vermoedelijk zo'n drie jaar in beslag genomen, dat menen we te mogen afleiden uit de aantekeningen van 1836 in het allereerste kadasterboek van Lichtaart. **Voor het huis lag een mooie voortuin** die aan de overzijde van de straat uitzag op de dorpsschool van Lichtaart en het huis van de onderpastoor. Deze voortuin is nu ingenomen door de Sparwinkel. Op de plaats van de toenmalige school bevinden zich thans parkeerstroken.

Het gezin Caeymaex-Bosmans werd gezegend met 10 kinderen : zeven dochters en drie zonen.

1. Dochter **Anna Elisabeth Henrica Caeymaex** werd geboren te Lichtaart op 14 juni 1835 maar overleed amper zes maanden later, op 3 december 1835.
2. **Maria Cecilia Elisabeth Caeymaex** werd geboren te Lichtaart op 19 mei 1836 en overleed na een godvruchtig leven, ongehuwd te Lichtaart op 23 november 1912, 76 jaar oud.
3. **Joannes Leonardus Armandus Caeymaex**, eerste zoon van het gezin, zag het levenslicht op 3 januari 1838. Hij werd advocaat en vestigde zich in 1870 te Herentals. Na zijn huwelijk met Maria Lucia Clementina Ceulemans (°Turnhout 22-11-1842 +Herentals 10-5-1914) werd hij notaris in Herentals. Hij was er ook schepen en voorzitter van de kerkfabriek. Hij woonde op de markt, vlak bij het standbeeld van de Boerenkrijg, waar zich nu de ASLK-bank bevindt. Zijn huwelijk bleef echter kinderloos. Hij overleed te Herentals op 12 mei 1916, 78 jaar oud.
4. Het vierde kind van het gezin was weer een dochter : **Clotildis Maria Josepha Francisca Caeymaex**, geboren te op Lichtaart 3 september 1839. Zij huwde in 1859 met Joannes Benedictus De Bie (°Westmalle 3-2-1830 +Lichtaart 4-1-1885) geneesheer in de medicijnen, heel- en vroedkunde. Het statige herenhuis in de Leistraat tegenover de Kloosterstraat werd door hen gebouwd. Het gezin kreeg dertien kinderen. Dr. De Bie was zeer geliefd bij de bevolking en kreeg ook enige bekendheid door de vertaling in dichtvorm van de fabels van De La Fontaine. Clotildis overleed op 14 mei 1890, amper 50 jaar oud.
5. **Maria Ludovica Cornelia Caeymaex**, vijfde kind in de rij en vierde dochter werd geboren te Lichtaart op 9 april 1842. Zij bleef ongehuwd en overleed op 6 mei 1898, 56 jaar oud.
6. Ook het zesde kind van het gezin was een dochter : **Anna Clara Prudentia Caeymaex**, Lichtaart 19 mei 1844. Zij huwde met Joannes Smolderen en overleed te Gierle op 1 oktober 1928.
7. **Ludovicus Josephus Maria Caeymaex**, tweede zoon van de familie werd geboren op 24 april 1846, promoveerde tot dokter, maar vestigde zich niet in Lichtaart. Hij overleed te Antwerpen op 13 juli 1929, 83 jaar oud.
8. **Joanna Clementia (ook Clementina Maria genoemd) Caeymaex** zesde doch-

- ter van het gezin werd geboren te Lichtaart op 10 april 1848, ze leidde een godvruchtig leven en overleed ongehuwd op 24 december 1927, 79 jaar oud.
9. **Henricus Franciscus Julianus Caeymaex**, derde zoon van het gezin werd geboren op 20 augustus 1850. Ook hij zou de naam Caeymaex in Lichtaart niet doorgeven want hij koos voor het priesterschap. Hij ontving zijn priesterwijding op 18 september 1875, was vanaf 1875 eveneens professor in 't Klein Seminarie van Hoogstraten en werd pastoor van Vosselaar op 26 november 1894. Hij overleed te Lichtaart op 27 mei 1920, 69 jaar oud.
10. **Maria Henrica Melania**, tiende kind en zevende dochter werd geboren te Lichtaart op 5 augustus 1852. Zij huwde in 1886 met Leopoldus Franciscus Feremans. Het paar vestigde zich in Kontich waar Leopoldus in 1886 burge-meester was. Zij overleed op 9 november 1915, 63 jaar oud.

De villa van de juffrouwen Caeymaex omstreeks 1920

Uit deze lange familiegeschiedenis blijkt hoe de zonen van Armandus Caeymaex zich als notaris, dokter of priester ontpopten tot vooraanstaande burgers in de provincie. Geen van hen echter zette de familienaam voort in Lichtaart, zodat de Lichtaartenaren die nu nog Caeymaex heten uit een andere stam voortspuiten. Drie dochters huwden met heren van aanzien. Drie andere dochters bleven ongehuwd. Eén ervan

woonde omstreeks 1920 nog steeds in de ouderlijke villa. Toen zij in 1927 overleden was werden huis en tuin verdeeld en verkocht.

Conscience in Lichtaart

Notaris Joseph Armandus Caeymaex werd de tweede burgemeester van Lichtaart na de Belgische onafhankelijkheid. Hij vervulde dit ambt van 1848 tot aan zijn dood op 25 juli 1858. Hij werd slecht 55 jaar oud. Vermoedelijk was hij in zijn vrije tijd een gedreven jager want in 1840 kreeg hij als een der eersten in Lichtaart de toelating "*tot het dragen van wapens voor de jagt*".

Toen Hendrik Conscience omstreeks 1850 de Kempen en zeer waarschijnlijk ook Lichtaart bezocht moet hij, volgens de overlevering, te gast geweest zijn bij de burgemeester en misschien zelfs bij diens moeder. Hij heeft daar vermoedelijk oude verhalen kunnen optekenen. Een familietraditie zegt dat de vrouw van de drossaard-notaris Conscience zou geïnspireerd hebben bij het beschrijven van één der heldinnen in zijn boek "*De Boerenkryg*". De enige historische figuur uit Lichtaart die hiervoor in aanmerking komt is Anna Elisabeth Van den Schoor. Zij was de vrouw van de laatste drossaard-notaris en de moeder van de toenmalige burgemeester. Zij overleed te Lichtaart op 22 september 1850, 77 jaar oud. In zijn verhaal schrijft Conscience, in 1852, aan het slot van zijn verhaal : "*Genoveva, eene oude vrouw van vijfenzeventig jaar, doch nog goed te been en helder van geest*"? Het is slechts één van de vele vragen waarvoor de roman ons stelt. Zo gebruikt Conscience in zijn boek "*de Boerenkryg*" de schuilnaam Waldeghem voor het dorp waarin de hoofdpersonages wonen. Hij schrijft daarbij dat hij dit doet om "*gewichtige redenen*". Welke redenen dan? Had hij niet graag dat bepaalde personen van aanzien met de vinger zouden gewezen worden? Wij kunnen slechts gissen naar het antwoord. Of gebruikte de schrijver Lichtaart en zijn omgeving slechts als decor om er een aantal van zijn (opgetekende) verhalen te kunnen situeren? De getypeerde personen zijn dan alleen maar acteurs en niet de historische personen zelf. Ook dat is misschien weer te sterk gesteld. Conscience heeft zijn verhaal bewust met veel historische feiten en plaatsen doorspekt. Zodat het voor de lezer een niet te

scheiden geheel vormt.

Volgens Professor Keersmaekers in zijn "Studie geschiedkundige achtergronden Bronnen van de historische romans van Conscience" is Waldeghem zeker het dorp Lichtaart. Conscience gebruikte in zijn historische romans immers voetnoten waarmee hij sommige van zijn bronnen prijs gaf. De hoofdbekommernis van de schrijver was echter niet van een geschiedkundig verhaal over Lichtaart te schrijven. Hij wilde in het jonge België veeleer leermeester zijn, verheerlijker en verdediger van zijn volk.

De gedenksteen aan het huis Caeymaex

Op 27 juni 1998 onthulde onze kring in aanwezigheid van tal van prominenten een gedenksteen aan het huis Caeymaex in de Lentestraat te Lichtaart. Op die gedenksteen wordt verteld dat Petrus Caeymaex de laatste drossaard was van Lichtaart. Dat zijn zoon, notaris en burgemeester Joseph Armandus het huis liet bouwen en dat Hendrik Con-

DIT HUIS WERD GEBOUWD IN 1834-'36
DOOR NOTARIS JOSEPH ARMAND CAEYMAEX,
ZOON VAN DE LAATSTE LICHTAARTSE
DROSSAARD PETRUS CAEYMAEX.
GERESTAUREERD IN 1997-'98.

*****

HENDRIK CONSCIENCE
VOND HIER INSPIRATIE VOOR ZIJN ROMAN
"DE BOERENKRYG" (1852)

*****

HEEMKUNDIGE KRING KASTERLEE-LICHTAART-TIELEN 1998

De gedenksteen aan het huis Caeymaex zopas onthuld door onze kring.

science in Lichtaart inspiratie vond voor zijn roman "De Boerenkryg". Onze kring wil daarmee zijn bijdrage leveren in de herdenking van 200 jaar Boerenkrijg. De steen zelf werd vervaardigd door de familie Baeken van Kasterlee en geschonken aan onze Heemkring. Waarvoor natuurlijk onze hartelijke dank. Onze kring wil ook de familie De Busser feliciteren met de vakkundige restauratie van de gevels van dit gebouw. Moge het een blijvend getuigenis zijn van een waardevol verleden.

Vic Peeters met dank aan Hugo van de Water

ZE ZEGDEN...

We hebben nog maar een klein hoekje vrij voor een vervolg op onze gezegden. De rest moeten we dus noodgedwongen opsparen tot een volgende keer. Ondertussen mag u er ons nog gerust opsturen.

- * Een Lichtaarts bestuurslid van onze kring :
"Ik drink niet om geen dorst te krijgen."
- * Nelles, dienstdoend burgemeester bij geboorte van Paul Nietvelt in 1940 : *"Da's straf, 7 zonen, en allemaal jongens !"*
- * Zelfde dienstdoende burgemeester : *"'t Is nieuwjaar in Kastel."*
- * Suske Wuyts, helper van dirigent Tom Van Sas, tegen de mannen van de fanfare : *"Nu spelen we tot aan Mieke Dierckx en dan gaan we te voet verder."*
- * In Lichtaart werd wel eens gezeid als iemand iets heel heet kon naar binnen spelen : *"Amal, gij hebt precies een geplaveid bakkes."*

